

# Naturfagligt Udvalg's indstilling til Naturforbedrende projekter og indsatser på Skovsgaard gods

Naturfagligt Udvalg var på ekskursion til Skovsgaard d. 3-4. juni 2014 og blev fra flere sider opfordret til at udforme en prioriteret liste over naturforbedrende projekter og indsatser på Skovsgaard gods, som kan behandles på det fælles møde, som Hovedbestyrelse i DN og bestyrelsen for Danmarks Naturfond afholder d. 3.-4. oktober 2014 på Skovsgaard gods.

## Sammendrag

### Landbrugsarealer

- Opspaltning af de største marker med permanente 'gammeldags' jordskel samt parallelle temporære insektvolde
- Græsarealer på hatbakker udpines for at forcere processen frem mod overdrevsvegetation

### Engarealer

- Fortsæt med høsletlaug hvor det er muligt. Foretag grundlæggende slåning og fjernelse af materiale inden næste græsningssæson på de store arealer.
- Mere vand og naturlig dynamik på engarealerne.
- Opkøb af opstrøms arealer og nedlæg pumpestationen.
- Skab et stort naturforbedringsprojekt med ekstern finansiering som giver mulighed for fri kystdynamik.

### Skovene

- Mere varierede skovbryn (arter og struktur), mere urørt skov, bevare gamle træer (især ege), græsningsskov, store lysninger, veterantræer og dødt ved.
- Skov i om drift skal drives naturnært og alle nøglebiotoper, grævlingegrave mv. Registreres og beskyttes.

# 1. Landbrugsarealer

## 1.1 Observation

Det første indtryk ved ankomst til Skovsgaard gods er relativt store og ensartede markflader. Dette er karakteristisk for en stor del af Skovsgaards gods marker.



Der var anlagt lærkepletter, men det forekom usikkert om de virkede efter hensigten. Andre steder på samme marker var der 'uplanlagte' pletter med sparsom vegetation. I begge tilfælde er der tale om temporære lokaliteter. NFU foreslår at der fokuseres på langvarige/permanente naturtiltag/strukturer i markerne.



Andre steder på godset findes en del hatbakker med overdrevskarakter, dog ikke så artsrige som forventet, selv efter mange år med græsning.

## 1.2 Prioriterede tiltag og projekter

NFU foreslår, at der foretages en opspaltning af de største marker på Skovsgaard. Her vil det være mest konstruktivt at lave et gammeldags jordskel som starter med tyndtsået græs og samtidig kan vær opsamlingssted for løse marksten. Det vil også være meget fremmende med en ekstra stribe (blomster?) + en barjordstribe. På den sidste kan der reelt også være en fodsti / trampesti for at flest mulige besøgere kan se det liv, der kan udfolde sig. Der vil sandsynligvis kunne køre en traktor jævnlgt ad den rute. Der findes ikke sammenlignende undersøgelser som argumentations-underlag, men med baggrund i den samlede viden om jord-skels værdi må det forventes at have en stor positiv effekt på insekt-mangfoldigheden.

Det muligt kontroversielle er, at mens en insektvold kan give tilskud – i hvert fald på et ordnært brug – så må de ikke have buske eller være af permanent karakter. NFU kunne ønske sig en mere permanent karakter for hver mark. En mulig model er, at der på de største marker anlægges et langgående, permanent skel i kombination med to langgående temporere insektvolde. Hatbakker/overdrevsarealer: udpining for at accelerere processen.

På hatbakkerne må der satses på langsigtet udvikling af overdrevsvegetation med afgræsning som primære virkemiddel. På steder med præg af tidligere gødkning og udsåning af kulturarter foreslås det at græningen kombineres med udpining i form af høslet hvor det organiske materiale fjernes straks, for at forcere processen frem mod overdrevsvegetation.

## 2. Engarealer

### 2.1 Observation

Et meget væsentligt fokusområde er engene på Skovsgaard hvor naturtilstanden ikke er tilfredsstillende. Det hjælper, at der nu er kommet flere dyr på arealerne, men store dele er præget af for høj vegetation og for meget gammelt og dødt plantemateriale. På nogle af engene der slået med le (nyopstartet høslætlaug). Det er godt, at der foretages en forhåndsregistrering af arter på engene, så det er muligt at følge udviklingen og effekten af høslæt.



Et af de områder, som slås med le. Her er en artsrig vegetation med mange eng-arter og orkideer.

Store dele af engområderne påvirkes af pumpning, da der er opstrøms naboarealer, som Skovsgaard gods må tage hensyn til. På de lavestliggende engarealer drøftede udvalget dynamik og muligheder i forhold til oversvømmelse/ digegennembrud som naturligt vil ske med års

mellemrum. Dette skaber en nor-dynamik, hvor der kommer saltvand ind, og som igen forsvinder efter et stykke tid.



## 2.2 Prioriterede tiltag og projekter

En mindre del af engområdet (ferske enge) bliver slået med le af et høsletlaug. På langt størsteparten af engarealet bør der foretages en grundlæggende slåning og fjernelse af materiale inden næste græsningssæson. Arealets størrelse betyder, at dette må foregå maskinelt. I tilføjelse til slåning, så opfordrer NFU til, at det prioriteres at skabe et større projekt for engområderne, hvor den naturlige oversvømmelsesdynamik genskabes og pumpen nedlægges. Opkøb af opstrøms naboarealer er en nødvendig del af projektet.

Engene ligger meget kystnært og i samspil med DN's kystpolitik om fri dynamik langs kysterne opfordrer NFU til også at tænke i et større naturforbedringsprojekt i stil med naturgenopretningsprojektet ved Gyldensteen på Nordfyn. I forbindelse med kystdynamik/våde enge kan det overvejes at omlægge vejen langs kysten, f.eks. trække den lidt væk fra kysten på den mest sårbare strækning (markeret med rød cirkel) og sætte den på lave pæle, så vandet kan bevæge sig frit under. Dette er et stort og meget naturmæssigt interessant projekt. For projektets gennemførelse er det nødvendigt med eksterne projektmidler, hvilket bør være muligt, set i lyset af finansiering til tilsvarende projekter andre steder i landet.

## 3. Skovene

### 3.1 Observation

Skovene på Skovsgaard gods bærer stort præg af intensiv skovdrift og store dele fremstår som bøgesøjlehaller. Vi så mange ensaldrende monokulturer. Der var dog tiltag til at bevare enkelte gamle træer og lave en mere varieret skov med indplantning af forskellige træarter. På flere af hatbakkerne i skovene findes gamle grævlingegrave. Nogle steder findes gamle egetræer fra tidligere græsningsskov. Skovene drives naturnært, men det er ikke nærmere beskrevet hvordan. Dele af Skovsgårds skove er udlagt til naturskov.



Klassisk retlinjet møde mellem skov og dyrket mark og en bræmme af høje urter/græsser ind mod skovbrynet. Det foreslås at der skabes et mere varierende skovbryn, gerne med flere blomstrende, lyselskende buske.

### **3.2 Prioriterede tiltag og projekter**

Det skal vurderes nærmere om flere områder i skoven bør udlægges som urørt skov. Den del af skoven, som skal dyrkes med økonomisk formål bør drives efter mere naturnær skovdrift en nuværende drift. I Påø Skov er de gamle ege flere steder ved at være hårdt trængt af opvoksende unge bøge. Her bør der foretages hugst omkring egetræerne, så de kan overleve i lang tid. Dette kan evt. kombineres med omlæg til græsningsskov. Meget gerne græsningsskov med tilstødende engarealer. Øvrige tiltag er lysningshugst, ringning o.l. for skabe større lysninger samt for at øge mængden af veterantræer og dødt ved. Gamle grævlingegrave m.m. bør registreres og beskyttes i forbindelse med omlægning af skovdriften.